

Sedma godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije

***Bezbednost i viktimizacija: Izazovi
društvenog reagovanja i zaštite žrtava***

Knjiga apstrakata

Beograd, 24 - 25. novembar 2016. godine

VII godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije
Bezbednost i viktimizacija: Izazovi društvenog reagovanja i zaštite žrtava
Beograd, 24. i 25. novembar 2016. godine

PROGRAM

I dan (24. novembar 2016. godine)

- 09.00 – 09.30 **Registracija učesnika**
- 09.30 – 10.00 **Otvaranje konferencije**
- Prof. dr Slobodan Savić, predsednik Viktimološkog društva Srbije
 - Mr Rodoljub Šabić, Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Srbija
 - gospodin Saša Janković, Zaštitnik građana
 - gospodin Branko Stamenković, zamenik Republičkog javnog tužioca
 - Prof. dr Gorazd Meško, izabrani predsednik Evropskog udruženja za kriminologiju
 - Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, direktorka Viktimološkog društva Srbije
- 10.00 – 10.30 **Dodela nagrada Viktimološkog društva Srbije**
- 10.30 – 12.00 **Plenarna sesija 1: Bezbednost i viktimizacija: Izazovi društvenog reagovanja i zaštite žrtava**
- Moderatorica: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović*
- Prof. dr Nataša Mrvić-Petrović, Institut za uporedno pravo i Pravni fakultet Univerziteta Union, Beograd, Srbija: *Pravna zaštita žrtava terorizma u Srbiji – dometi i moguća unapređenja*
 - Prof. dr Gorazd Meško, Fakultet za krivično pravosuđe i bezbednost, Univerzitet u Mariboru, Slovenija i izabrani predsednik Evropskog udruženja za kriminologiju: *Lokalna bezbednost i sigurnost – Značaj viktimoloških perspektiva za policiju u zajednici*
 - Prof. dr Oliver Bačanović, Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija: *Migrantska i izbeglička kriza - viktimološki aspekti*
- 12.00 – 12.30 **Pauza i poster prezentacije**
- 12.30 – 14.00 **Plenarna sesija 2: Pomoć i podrška žrtvama**
- Moderatorica: dr Sanja Čopić*

- Dr An Verelst, Evropska podrška žrtvama, Belgija, Levent Altan, Evropska podrška žrtvama, Belgija: *Analiza prava žrtava i usluga za žrtve u Srbiji i njihove usklađenosti sa Direktivom Evropske unije 2012/29/EU*
- Ilse Vande Walle, međunarodna trenerica i konsultantkinja specijalizovana za podršku deci i mladima kao žrtvama kriminaliteta, Belgija: *Praktična procena potreba žrtava: Uvod u najnovije metodologije*
- Sue O'Sullivan, Federalna ombudsmanka za žrtve kriminaliteta, Kanada: *Raditi za žrtve: Kanadski federalni ombudsman za žrtve kriminaliteta*

14.00 – 15.00 **Pauza za ručak**

15.00 – 16.30 **Tematske sesije**

Tematska sesija 1: Viktimizacija i bezbednost

Radni jezik: engleski

Moderatorica: dr Sanja Čopić

- Kjell Elefalk, Međunarodni menadžer i policijski konsultant, Kompanija Trygghet and Management, Švedska: *Sistem merenja lokalne bezbednosti u cilju policijske efikasnosti: Predlog za bolju globalnu borbu policije protiv kriminaliteta, nereda i viktimizacije*
- Jeta Shkurti, albansko Generalno tužilaštvo, Kancelarija za pomoć žrtvama kriminaliteta, Albanija: *Uloga službe za pomoć žrtvama u ostvarivanju njihovih prava tokom krivičnog postupka: Slučaj Albanije*
- Dr Filippo Balistreri, Euro Crim, Centar za istraživanje, trening i konsultacije, Firenca, Italija: *Indikatori, istraživanje i rezultati projekta MARGIN: Bavljenje nesigurnošću u marginalizovanim područjima*

Tematska sesija 2: Viktimizacija i društveni odgovori

Radni jezik: srpski

Moderatorica: prof. dr Dragana Batić

- Prof. dr. Dragana Batić, Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija: *Sindrom otuđenja od roditelja kao vrsta emocionalnog zlostavljanja dece povezanog sa razvodom roditelja*
- Doc. dr Vesna Stefanovska, Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija: *Krivičnopravni, društveni i restorativni odgovor na zločin iz mržnje*
- Doc. dr Danica Vasiljević-Prodanović, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija: *Kad kuća postane zatvor*
- Dr Anja Mirosavljević, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska: *Medijacija između žrtve i počinitelja kaznenog djela u Hrvatskoj- model usmjeren na počinitelja?*

16.30 – 17.00 **Pauza i poster prezentacije**
17.00 – 18.30 **Tematske sesije**

Tematska sesija 3: Pomoć i podrška žrtvama kriminaliteta i rata

Radni jezik: srpski

Moderatorica: Jasmina Nikolić

- Mirela Mujagić, Kantonalni sud u Bihaću, Bihać, Bosna i Hercegovina, Olga Lola Ninković, Okružni sud u Banja Luci, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, Marija Pavlović, Okružno javno tužilaštvo u Istočnom Sarajevu, Bosna i Hercegovina: *Izazovi i napredak: Psihološka podrška žrtvama ratnog seksualnog nasilja u BiH na nivou okružnih / kantonalnih sudova i tužilaštava*
- Dr Branka Antić-Štauber, Udruženje Snaga Žene, Tuzla, Bosna i Hercegovina: *Život daleko od života*
- Jasmina Nikolić, Viktimološko društvo Srbije, Srbija, Bejan Šaćiri, Viktimološko društvo Srbije, Srbija: *Analiza rada Službe VDS info i podrška žrtvama u periodu 2013-2015. godina sa posebnim osvrtom na primenu restorativnog dijaloga i prakse bazirane na rešenjima*
- Bojana Tankosić, Ustanova za decu i mlade Dečije selo „Dr Milorad Pavlović“, Sremska Kamenica, Srbija, Ana Vidović, Ustanova za decu i mlade Dečije selo „Dr Milorad Pavlović“, Sremska Kamenica, Srbija, Ivana Milosavljević-Đukić, „Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine“, Beograd, Srbija, Jara Petković, Centar za razvoj usluga socijalne zaštite „Knjeginja Ljubica“, Kragujevac, Srbija, Bojana Luković, Centar za razvoj usluga socijalne zaštite "Knjeginja Ljubica"; Kragujevac, Srbija, Marija Marković, Dom za decu i omladinu „Duško Radović“; Niš, Srbija: *Dosadašnja iskustva „Jedinice za zaštitu dece u sudskom postupku“ u praksi*

Tematska sesija 4: Žrtve različitih vidova viktimizacije i značaj podrške

Radni jezik: srpski

Moderator: dr Filip Mirić

- Prof. dr Slađana Đurić, Univerzitet u Beogradu, Fakultet bezbednosti, Beograd, Srbija, Ana Paraušić, MsC, Univerzitet u Beogradu, Fakultet bezbednosti, Beograd, Srbija: *Viktimizacija migranata: Iskustva razvijenih evropskih zemalja*
- Doc. dr Bogdančo Gogov, Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija: *Žrtve državnog kriminala u Makedoniji*
- Dr Filip Mirić, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Srbija: *Stradanje jednog grada – Skoplje (1963): viktimološki aspekt*

- Doc. dr Tatjana Gerginova, Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija: *Poteba za zaštitom i podrškom žrtava terorizma*
- Slobodan Stojanović, član predsedništva Udruženja sindikata penzionera Srbije, Beograd, Srbija: *Viktimizacija penzionera ekonomskom politikom*

Poster prezentacije:

- Dr Michaela Stefunkova, Institut za kriminologiju i socijalnu prevenciju, Prag, Republika Češka, Zuzana Kostelnikova, Institut za kriminologiju i socijalnu prevenciju, Prag, Republika Češka: *Istraživanje viktimizacije – Šta se dešava u Republici Češkoj*
- Aleksandra Jovanović, Leskovac, Srbija: *Rodna socijalizacija i izloženost seoskih žena nasilju u braku*
- Jelena Cvetanović, Beograd, Srbija: *Iskustvo viktimizacije mobingom- Žrtve ili preživeli u zdravstvenim institucijama*

II dan (25. novembar 2016. godine)

10.00 – 11.30 Plenarna sesija 3: Viktimizacija, osnaživanje i oporavak

Moderator: prof. dr Gorazd Meško

- Prof. dr Natti Ronel, Odsek za kriminologiju, Bar-Ilan Univerzitet, Izrael: *Postajanje žrtvom – između primarne i sekundarne nemoći: implikacije za oporavak*
- Prof. dr Nina Peršak, Univerzitet u Gentu, Pravni fakultet, Gent, Belgija: *Burkini debata, radikalizacija i sloboda ne(oblacenja): osnaživanje ili viktimizacija?*
- Prof. dr Mally Shechory Bitton, Odsek za kriminologiju, Ariel Univerzitet, Izrael: *Posttraumatski rast nakon izlaganja terorističkim događajima kod izraelskih majki*

11.30 – 12.00 Pauza i poster prezentacije

12.00 – 13.30 Plenarna sesija 4: Viktimizacija i zaštita žrtava: iskustva različitih zemalja

Moderatorica: dr Sanja Čopić

- Prof. dr Chadley James, Odeljenje za kriminologiju, California State Univerzitet, Fresno, SAD: *Učešće žrtava u krivičnompravnom sistemu: Ponovna procena uticaja pisane izjave žrtve o uticaju krivičnog dela na nju*
- Sarah Simons, članica Izvršnog odbora Svetskog viktimološkog društva, Univerzitet u Kardifu, Fakultet društvenih nauka, Vels, Ujedinjeno Kraljevstvo: *Re-viktimizacija od strane medija: Zalaganje za odgovorno novinarstvo zasnovano na dužnoj pažnji u Africi*

- Jelena Watkins, MA, Organizacija Trauma Care, Ujedinjeno Kraljevstvo: *Međusobna podrška za žrtve terorizma iz drugih država: Lekcije naučene u Velikoj Britaniji nakon napada 11. septembra 2001. godine u Sjedinjenim Američkim Državama i napada u Parizu*

13.30 – 14.30 **Pauza za ručak**
 14.30 – 16.00 **Tematske sesije**

Tematska sesija 5: Deca i maloletnici kao žrtve i delinkventi

Moderator: prof. dr Oliver Bačanović

Radni jezik: srpski

- Dr Sanja Čopić, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja i Viktimološko društvo Srbije, Srbija: *Viktimizacija maloletnih lica u Srbiji: Rezultati međunarodne ankete samoprijavlivanjem*
- Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu i Viktimološko društvo Srbije, Srbija, Mr Ljiljana Stevković, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu i Viktimološko društvo Srbije, Srbija: *Sreća kao faktor viktimizacije i delinkvencije maloletnih lica*
- Doc. dr Nataša Jovanova, Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija, Prof. dr Oliver Bačanović, Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija: *Korelacija između delinkvencije i viktimizacije među školskom decom*

Tematska sesija 6: Žrtve nasilja: od viktimizacije do osnaživanja

Moderatorica: prof. dr Mirjana Dokmanović

Radni jezik: srpski

- Prof. dr Mirjana Dokmanović, Fakultet za evropske pravno-političke studije, Univerzitet EDUCONS, Novi Sad, Srbija: *Posedovanje vatrenog oružja i nasilje u porodici u Srbiji*
- Dr Zorica Mršević, Institut društvenih nauka Beograd, Srbija, Mr Svetlana Janković, Institut za strategijska istraživanja, Srbija: *Primena principa lokalnog vlasništva: od viktimizacije do osnaživanja žena*
- Jelena Tadžić, Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), Srbija: *Integrisani odgovor na nasilje nad ženama u porodici i partnerskim odnosima u Srbiji*
- Jelena Grujić, MA, Univerzitet EDUCONS, Novi Sad, Srbija: *Viktimizacija starih lica nasiljem u Republici Srbiji - empirijsko istraživanje na teritoriji opštine Novi Sad u periodu od 2006. godine do 2015. godine*

16.00 – 16.30 **Zatvaranje konferencije**

Programski odbor VII godišnje konferencije VDS

- Prof. dr Alenka Šelih, profesorica emerita na Pravnom fakultetu Univerziteta u Ljubljani i članica Slovenske akademije nauka i umetnosti (Slovenija)
- Prof. dr Jaishankar Karuppanan, profesor na Raksha Shakti University (Indija) i glavni i odgovorni urednik časopisa International Journal of Cyber Criminology i International Journal of Criminal Justice Sciences
- Prof. dr Janice Joseph, profesorica na Richard Stockton College of New Jersey (SAD)
- Prof. dr Robert Peacock, profesor i šef na Department of Criminology, University of the Free State, Bloemfontein (Južna Afrika)
- Prof. dr Natti Ronel, profesor na Department of Criminology, Bar-Ilan University (Israel)
- Prof. dr Oliver Bačanović, redovni profesor i dekan Fakulteta za bezbednost, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“, Skoplje (Makedonija)
- Dr Uglješa Zvekić, Bivši Ambasador Republike Srbije pri Ujedinjenim Nacijama i drugim međunarodnim organizacijama u Ženevi, Predsednik Generalne Skupštine Svetske organizacije za intelektualnu svojinu (WIPO) i predsedavajući Ekonomske Komisije UN za Evropu (UNECE) od 2011. do 2013. godine, naučni savetnik i gostujući profesor na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu, Pravnom fakultetu Univerziteta Roma Tre u Rimu, Škole uprave, Slobodni Univerzitet društvenih nauka (LUISS), Rim, Vodeći savetnik, Globalna inicijativa protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (GI), Ženeva
- Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, redovna profesorica na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, direktorka Viktimološkog društva Srbije i bivša predsednica Evropskog udruženja za kriminologiju
- Prof. dr Slobodnka Konstantinović-Vilić, redovna profesorica Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu u penziji
- Prof. dr Mirjana Dokmanović, vanredna profesorica na Fakultetu za evropske pravno-političke studije, Univerzitet Educons, Novi Sad
- Dr Ivana Stevanović, viša naučna saradnica i direktorka u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu, predsednica Centra za prava deteta i članica Saveta Vlade RS za prava deteta

Organizacioni odbor VII godišnje konferencije VDS

- Prof. dr Slobodan Savić, redovni profesor na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu i predsednik Viktimološkog društva Srbije, Srbija

- Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, redovna profesorka na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu i direktorka Viktimološkog društva Srbije
- Dr Sanja Čopić, naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu i predsednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije
- Jasmina Nikolić, rukovoditeljka Službe za žrtve Viktimološkog društva Srbije *VDS info i podrška žrtvama*
- Bejan Šaćiri, istraživač i koordinator u Viktimološkom društvu Srbije

je u 20 slučajeva. Jedinice su najčešće pružale usluge u okviru krivičnih postupka za dela u kojima su deca bila svedoci ili žrtve silovanja, ubistava ili porodičnog nasilja, ali i u građanskim postupcima u sklopu brakorazvodnih parnica. Efekat rada „Jedinice“ se ogleda u tome da su deca pored adekvatne pripreme za saslušanje, izbegla unakrsna ispitivanja koje Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica Republike Srbije dozvoljava, da su bila saslušana u posebnim prostorijama bez prisustva trećih lica i uz korišćenje mobilne opreme za prenos slike i zvuka.

Tematska sesija 4: Žrtve različitih vidova viktimizacije i značaj podrške

Viktimizacija imigranata: iskustva razvijenih evropskih zemalja

Prof. dr Slađana Đurić

Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu, Srbija

Ana Paraušić, MA

Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu, Srbija

Migrantski status implicira povišenu ranjivost osoba označenih na taj način. Migranti mogu biti žrtve raznih zločina, posebno onih koji se temelje na iskorišćavanju njihove bespomoćnosti zbog boravka u stranoj zemlji, nepoznavanja jezika, običaja, kao i nepostojanja podrške porodice i prijatelja. U radu ćemo dati pregled najznačajnijih nalaza istraživanja koji se odnose na probleme viktimizacije migranata u razvijenim evropskim zemljama. Reč je o studijama nastalim u protekloj deceniji, kada se intenzivira akademski interes za ovaj viktimološki fenomen, otvaraju nova pitanja i perspektive u njegovom proučavanju. Analizom nalaza postojećih istraživačkih studija, kao i uvidom u postojeće baze podataka (*International Crime Victimization Survey; European Survey of Crime and Safety*) uspeli smo da identifikujemo nekoliko obrazaca viktimizacije migranata u razvijenim zemljama Evrope. Nalazi analiziranih studija upućuju na zaključak da su migranti neproporcionalno izloženi pojedinim oblicima nasilnih zločina u odnosu na domaće stanovništvo (ubistva, silovanja, vršnjačko nasilje). Neka od objašnjenja viših stopa viktimizacije migranata mogu biti, kako klasični faktori viktimizacije (velike populacije mladih ili prebivalište u velikim gradovima), tako i rast netolerancije prema migrantskim zajednicama. Usled povećane ranjivosti migranata, koja se povezuje sa činjenicama da su u stranoj državi i obično ne poznaju jezik, niti imaju resurse ili pomoć kako bi se zaštitili, neki oblici zločina predstavljaju naročitu opasnost po pripadnike ove društvene grupe, poput zločina mržnje ili trgovine ljudima. Jedan od obrazaca viktimizacije migranata jeste i unutargrupna viktimizacija. Prema nalazima nekoliko istraživačkih studija,

većinu ozbiljnih zločina u kojima su žrtve migranti, učinili su upravo drugi migranti. Pored veće izloženosti viktimizaciji, iz nalaza istraživačkih studija, kao i postojećih baza podataka, može se zaključiti da je među migrantima izraženiji strah od viktimizacije nego među domaćim stanovništvom, zatim osećaj alijenacije i nepoverenja prema vlastima i policiji. Iako intenzitet ugroženosti može varirati u zavisnosti od niza varijabli (tipa zločina, zemlje porekla, karakteristika okruženja, karakteristika migranata: starosti, rasne, nacionalne, etničke ili verske pripadnosti, pola) uočava se obrazac da je nasilje nad migrantima češće u siromašnim sredinama u kojima su migranti brzo postali značajna manjina u ranije homogenim zajednicama. Rezultati istraživanja o viktimizaciji migranata ukazuju da su međugrupne tenzije između migranata i domaćeg stanovništva intenzivnije u razvijenim zemljama Evrope nego u drugim delovima sveta. Stoga su istraživanja viktimizacije migranata, kao jedne od najugroženijih društvenih grupa, ključna za razumevanje veze migracije-zločin-bezbednost. Saznanja stečena u ozbiljnim istraživačkim studijama mogu doprineti razvoju preventivnih programa pomoći i podrške žrtvama, što u krajnjem može povećati poverenje migranata u institucije sistema.

Žrtve državnog kriminala u Makedoniji

Doc. dr Bogdančo Gogov

Fakultet za bezbednost - Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“- Bitola, Republika Makedonija

Kriminolozi se u Republici Makedoniji ne bave ozbiljno istraživanjem državnog kriminala. Pojedini autori se bave određenim pitanjima koja se odnose na neki oblik državnog kriminala, ali u okviru istraživanja i analize pravnih aspekata korupcije i organizovanog kriminaliteta. Postoji nedostatak istraživanja o državnom kriminalu vezano za njegove društveno-ekonomske posledice, i to ne samo kriminala koji je nacionalno i internacionalno sankcionisan, već i onog koji nije zakonski definisan, a koji vrše moćne političke i ekonomske elite. Zbog toga, žrtve državnog kriminala u Makedoniji nisu prepoznate od strane kriminologa i viktimologa, što se odražava negativno na društvenu reakciju na ovu pojavu. U slučajevima državnog kriminala, kao što su namerni i nenamerni propusti predstavnika državnih organa i državnih zvaničnika, kao i drugi vidovi nanošenja štete ljudima (institucionalizovanog rasizma, etničke, rodne i klasne nejednakosti), žrtve često ne prepoznaju da su žrtve ili da su bile žrtve. Imajući u vidu ograničene resurse države, kao i monopol nad informacijama od javnog značaja od strane nosilaca vlasti, u javnosti može da se kreira stav da neko ponašanje nije kriminalno, pa na taj način žrtve postaju nevidljive. Državni kriminal obično ugrožava grupu građana ili celokupnu populaciju u zemlji, što